

ИЛЯ ВАРШАВСКИ ЗАВРЪЩАНЕ

Превод от руски: [Неизвестен], 1969

chitanka.info

Гласът на Геолога неочаквано наруши обичайната тишина в кабината:

— НЕ Е ЛИ ВРЕМЕ ДА СИ ПОГОВОРИМ, КОМАНДИРЕ?

„За нищо не струва това сърце — помисли си Командира, — блъска, като че ли съм хванат в шмекерия момчурляк. А нали очаквах този разговор! Само че, според мен, трябваше да го започне не Геолога, а Доктора. Странно е, че той седи така, сякаш тази работа не се отнася до него. Не мога да понасям идиотския му навик да рисува с вилницата фигурки върху покривката. И въобще здравата се е отпуснал. Е, че какво, ако трябва да говорим истината, ние всички се оказахме не на място. Всички, с изключение на Физика...“

— ... ВИЕ ЗНАЕТЕ, ЧЕ НЕ СЪМ НОВАК В КОСМОСА...

„Да, това е така. Участвувал е в три експедиции. Залежи от уран на Венера и нещо пак от тоя род. Доктора също е летял два пъти до Марс. Председателят на изборната комисия ги смяташе за най-добре подготвените за Големия Космос. Нищо не разбират в тия комисии. Казват: висока пластичност на нервната система! Идеален вестибуларен апарат! Пет пари не струват те. Аз също не съм си представял какво всъщност е Големия Космос. Абсолютно празно пространство. Години наред летиш с побъркана скорост, а ти се струва, че висееш на едно място. Загуба на чувството за време. Пространствени халюцинации. Доктора би могъл да съчини чудесна дисертация за космическите психози. Отначало всичко вървеше нормално, докато не включихме фотонния ускорител. Май че само Физика не чувствуваше нищо. Беше твърде погълнат от работата. Интересно е, че тъкмо Физика не искаха да включат в състава на експедицията. Имал неустойчиво кръвно налягане. Е, и глупаци не липсват в тези комисии!“

— ... ИЗВЕСТНО МИ Е, ЧЕ УСТАВЪТ ЗА КОСМИЧЕСКА СЛУЖБА ЗАБРАНЯВА НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА ЕКИПАЖА ДА ОБСЪЖДАТ ДЕЙСТВИЯТА НА КОМАНДИРА...

„... Щастливи сте вие, че не знаете цялата истина. Щяхте да плюете тогава на устава. Физика също се позоваваше на Устава, преди да го убия. Никога не съм предполагал, че съм способен да го направя така хладнокръвно. Сега ще ме съдят. Тези двамата вече ме осъдиха. Остава съдът на Земята. Там ще трябва да давам отговор за всичко: и за провала на експедицията, и за убийството на Физика. Интересно

дали съществува още на Земята закон за давност на престъпленията? Нали от момента на смъртта на Физика по земно време са минали не по-малко от хиляда години! Хиляда години, откак сме изгубили връзката със Земята. Хиляда години висяхме ние в празното пространство, движейки се със скорост, недостъпна за въображението. През това време прекарахме в ракетата всичко на всичко няколко години...“

— ... И ВСЕ ПАК ЩЕ СИ ПОЗВОЛЯ ДА НАРУША УСТАВА И ДА КАЖА ТОВА, КОЕТО МИСЛЯ...

„... Изгубихме представа и за собственото, и за земното време. А не познаваш ли времето, не можеш да направиш нищо в Космоса. За да се изчисли изминатият път, трябва два пъти да се интегрира ускорението по времето. Скоростта може да се определи и по ефекта на Доплер, но спектрографът е разрушен. Колко глупаво беше да се съсредоточи най-ценната апаратура в носовата част. Но кой би могъл да предположи, че кобалтовият часовник ще ни подведе! Винаги се е смятало, че скоростта на радиоактивния разпад е най-сигурният еталон за времето. Когато започна тази дяволска работа с часовниците, бяхме сигурни, че е влияние на скоростта върху времето. Съвсем неочаквано кобалтовият датчик се пръсна, като разруши всичко в носовата част. После Физика ми го обясни. Изглежда, че количеството на заредените частици в пространството е надвишило десет пъти предполагащото. При субсветлинната скорост на кораба частиците са създали свръхмощнен поток от твърдо лъчение, което предизвика верижна реакция в радиоактивния кобалт. Почти едновременно с това автоматът изключи главния реактор: там също започваше верижна реакция. За щастие биологичната защита на кабината задържа това лъчение.“

— ... АЗ ЗНАЯ, ЧЕ КОСМОСЪТ НОСИ РАЗОЧАРОВАНИЯ НА ТЕЗИ, КОИТО ОЧАКВАТ ТВЪРДЕ МНОГО ОТ НЕГО...

„... Тебе и Доктора не е спходило най-страшното разочарование. Вие все още смятате, че се връщаме към Земята. Не бих могъл да ви кажа истината: вероятността да се върнем е едно към един милион. Сам не мога да разбера как успях да насоча кораба към Слънчевата система. Сега не зная дори скоростта, с която се движим. Ще стигнат ли спомагателните ракети за забавянето? В най-добрия случай бихме могли да се надяваме, че ще влезем в постоянна орбита около Слънцето. Но затова трябва да знаем скоростта. Едно срещу

един милион е шансът да успеем. Ех, защо не работеше главният реактор! Но той вече никога няма да заработи. Физика му премести пръчките. Не бих могъл да ви кажа това аз! Да се загуби надежда — няма нищо по-страшно от това в Космоса.“

— ... **НО НАЙ-ТЕЖКОТО РАЗОЧАРОВАНИЕ, КОЕТО СЪМ ПРЕЖИВЯВАЛ...**

„Колко разочарования съм преживял аз? Бях първи на Марс. Безжизнената студена пустиня изби от главата ми юношеските мечти за синеоки красавици от далечни светове и за фантастични чудовища, с които щях да украся зоологическия музей. Нито един път не срещнах в Космоса нещо, което макар и малко да напомня за чудния мир на фантастичните разкази. Нищо освен хилави лишеи и гъби. Ами несполучливото кацане на Венера? Нима то не беше пълно с разочарования и накърнено самолюбие? Но тогава имаше милиони хора, които денонощно седяха пред радиоприемниците и ловяха жадно всяко мое съобщение, имаше добра насърчителна дума от родната Земя и другари, пристигнали на помощ. А какво има сега? Експедицията се провали. Дори ако стане чудо, какво бих могъл да предложа на Земята? Покаяният разказ за убийството на Физика и жалки сведения за Големия Космос, които отдавна са станали известни през десетте столетия, изминали на Земята от момента на нашето отлитане. Ние ще приличаме на първобитни хора, появили се в двадесетия век със сензационното съобщение, че ако се търкат две сухи дървета, може да се добие огън. Не зная приели ли са моите съобщения на Земята. Единственото, което ни остана, е квантовият предавател на светлинни честоти. Каква ли полза, когато той непрекъснато предава един и същ сигнал: «Земя, Земя, тук е Метеор». Нашите приемници не работят. Някъде в етера блуждаят собствените ми сигнали. Кой на Земята помни сега, че преди хиляда години е бил изпратен в Космоса някакъв си «Метеор»...“

— ... **Е ТОВА, ЧЕ КОСМОСЪТ Е ОТКРИТ И ЗА ТАКИВА СТРАХЛИВЦИ И УБИЙЦИ КАТО ВАС, КОМАНДИРЕ...**

„Аз убих Физика. След като автоматът изключи главния реактор, той се зае с изчисления. Веднъж, когато Геолога и Доктора спяха, той дойде при мен в будката. В ръцете си държеше две дебели тетрадки.

— Лошо, Командире — каза той, докато сядаше на дивана. — В реакторите е започнала верижна реакция и автоматите са ги

изключили. Става нещо като затворен кръг: докато не намалим скоростта, не бива да включваме реакторите. Този поток от твърдо лъчение, който обърна всичко надолу с главата, е резултат от високата скорост. А да намалим скоростта не можем, ако не включим главния реактор. Май че ще се наложи да променя разположението на прътовете в него.

Разбрах какво значи това.

— Добре — казах аз, — дайте ми схемата и ще го направя. Навигационните изчисления ще можете да вършите и без мен.

— Забравяте Устава, Командире — каза той и ме потупа по рамото. — Спомнете си: «При никакви обстоятелства Командира няма право да напуска кабината по време на полет.»

— Глупости! — отвърнах аз. — Има обстоятелства, когато...

— Точно така, обстоятелства! — прекъсна ме той. — Не съм ви казал всичко. След като променя разположението на прътовете в реактора, той ще работи само дотогава, докато скоростта се намали толкова, че престане да се чувства влиянието на твърдото лъчение. След това ще престане да работи завинаги. Не мога да ви кажа точно при каква скорост ще настъпи това. На ваше разположение ще останат само спомагателните реактори, които нямат фотонни ускорители. Не зная как ще съумеете да се справите с тях. Освен това вие нямате еталон за времето. По-голямата част от автоматичната апаратура е унищожена. При тези условия да се върнете на Земята е практически невъзможно. Може би съществува шанс едно на един милион и този шанс се нарича инстинкт на космонавта. Сега разбирате ли защо не бива да влизате вие в реактора?

Тогава ние се уточнихме за всичко. Беше ни ясно, че след като е бил в реактора, не може вече да се върне в кабината. Нали носех отговорност за живота на Геолога и Доктора! Би било безумие да прибера да умре в кабината този концентрат от радиоактивни лъчения.

Уговорихме се, че ще го изгоря в струя от плазма.

— И много добре! — каза той, като се усмихна. — Така поне ще мога сам да се убедя, че реакторът е заработил.

Стори ми се, че прекара цяла вечност в този реактор. Видях го върху екрана на телевизора, когато се измъкна през дюзата. Той ми се усмихваше през стъклото на скафандъра и махна с ръка, което значеше, че всичко е в ред. Тогава натиснах копчето.

Когато Геолога и Доктора ме попитаха къде е Физика, аз им казах, че е станало нещастие: пратил съм го да провери състоянието на фотонния ускорител и без да искам, съм включил реактора. Не можех да им кажа истината. От момента, а който попаднахме в този капан, с нас започна да става нещо странно. Те не биваше да знаят в колко безнадеждно положение се намираме. Тогава млъкнаха. Може би насаме са разговаряли, но през всичките тези години аз не чух от тях една дума. В продължение на хиляда земни години не чух човешка реч. След това забелязах, че се присламчват към спиртния запас, който се съхраняваше от Доктора. Когато им взех спирта, Доктора измисли този дяволски фокус с балона. Нещо в стила на индийските йоги. Те се докарваха до състояние на безчувственост, концентрирайки погледа си в един стъклен балон. Космическата психоза ги обхващаше всеки ден все по-силно. Трябваше нещо да се измисли. Не можех да им позволя да се побъркат. Просто взех и ги набих. Бъхтах ги, докато не видях в очите им страх. Сега поне успявам да ги накарам да правят редовно гимнастика и да се явяват на храна.“

— ... МОЖЕ БИ ПРЕДИ ВРЪЩАНЕТО НА ЗЕМЯТА ВИЕ ЩЕ СЕ ОПИТАТЕ ДА СЕ ИЗБАВИТЕ И ОТ НАС, КАКТО СЕ ИЗБАВИХТЕ ОТ ФИЗИКА, НО ДОБРЕ Е ДА ЗНАЕТЕ, ЧЕ ЩЕ ВИ РАЗКЪСАМЕ СЪС ЗЪБИ, КОМАНДИРЕ...

„... шансът е само едно към един милион, но аз съм длъжен да вляза в постоянна орбита, макар и само за да се опитам да спася тия двамата.“

— ЗА СВОИТЕ ДЕЙСТВИЯ — каза Командира — ЩЕ ОТГОВАРЯМ НА ЗЕМЯТА. А СЕГА ВИ ЗАПОВЯДВАМ ДА СЛОЖИТЕ КОСТЮМИТЕ ПРОТИВ ПРЕТОВАРВАНЕТО И ДА ЛЕГНЕТЕ. ЗАБАВЯНЕТО ЩЕ БЪДЕ МНОГО РЯЗКО.

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 49/1969 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.